

A FELSŐOKTATÁSI TANULMÁNYI ALKALMASSÁG VIZSGÁLATA: ELMÉLET, MEGVALÓSÍTÁS, FŐBB EREDMÉNYEK

Molnár Gyöngyvér *, Csapó Benő **

* SZTE Neveléstudományi Intézet

** MTA-SZTE Képességfejlesztés Kutatócsoport

Kulcsszavak: online tesztelés; felsőoktatás; tanulmányi alkalmasság

A felsőoktatás tömegessé válásával szükségszerűen együtt járó jelenség, hogy a korábban nagyrészt elitképzéssel foglalkozó egyetemekre nehezebben képezhető hallgatók kerülnek be. E világszerte megfigyelhető jelenséget nálunk súlyosbítja, hogy a középiskolai tanulmányokat lezáró érettségi vizsga nem nyújt megbízható információt a diákok felsőoktatási tanulmányokra való alkalmasságáról. A problémák megoldásának első lépése egy olyan értékelési rendszer kidolgozása, amelyik megbízhatóan és költséghatékonyan felméri a hallgatók felkészültségét, tanulásra való alkalmasságát. Egy ilyen mérési rendszer megalapozhatja a hallgatók előzetes tudásához igazodó támogatórendszer kialakítását, majd később különböző hozzáadottérték-modellek kidolgozását. E cél érdekében a Szegedi Tudományegyetemen 2015, majd 2016 szeptemberében is egy átfogó felmérésre került sor a frissen felvett hallgatók körében. A mérések kiterjedtek a három kötelező érettségi tárgyra, a magyar nyelv és irodalomra, a matematikára és a történelemre. Ezekhez csatlakozott a természettudományos műveltség, az angol nyelv, illetve a tanulók általános problémamegoldó képességének vizsgálata. Az adatfelvétel mindkét évben három hétig tartott, diákonként háromszor két órányi tesztelési időt vett igénybe. 2015-ben a frissen érettségizettek körére szűkítettük a mintát, a részvételi arány 63%-os volt ($N_{2015}=1468$; 58% lány). 2016-ban minden nappalis, egyetemi tanulmányaikat kezdő diák bekerült a vizsgálatba, a részvételi arány 66,5%-os volt ($N_{2016}=2270$; 56% lány). A felmérésekre az eDia online tesztplatform alkalmazásával az egyetemi könyvtár 150 főt befogadó számítógéptermben került sor. A diákok minden teszt megoldása után azonnal megtudták százalékos eredményüket, majd az adatfelvétel után egy héttel személyre szabott, viszonyítási pontokkal és fejlesztési javaslatokkal ellátott visszacsatolást kaptak. Az online tesztek mindkét évben (2015/2016) közel azonos megbízhatósággal (Cronbach- α) mértek (magyar: 0,90/0,90; 126 item; matematika: 0,89/0,90; 63 item; történelem: 0,93/0,93; 162 item; természettudomány: 0,88/0,90; 163 item; angol: 0,96/0,97; 80 item; problémamegoldás: 0,88/0,90; 20 item). A tesztek egymás közötti korrelációinak közepesen erős, a két év távlatában közel azonos értéke jelzi, hogy egyrészt a hallgatók tudása többé-kevésbé egységes, másrészt nem lehet a tesztek egymással helyettesíteni. Erősebb összefüggést láttunk a magyar és a történelem ($r=0,598/0,588$), illetve a matematika és a természettudomány ($r=0,529/0,503$) között. A problémamegoldás a matematikával ($r=0,492/0,490$) és a természettudománnyal ($r=0,401/0,310$) állt szorosabb kapcsolatban, míg a másik három tantárggyal alacsonyabb szinten korrelált. A diákok átlagos tudásszintjét mindkét évben a természettudományos teszt teljesítménye jelezte előre legerősebben. A kutatássorozat eredménye fontos információval szolgálhat az érettségi vizsga megújításához és az egyetemisták tanulmányi sikerességét alapvetően befolyásoló képességek méréséhez.

Az elemzések megvalósítását az OTKA K115497 pályázat támogatta.